

РЕЦЕНЗИЯ

*от проф. д-р Иван Владимиров Боев
преподавател в катедра „Наказателноправни науки”
факултет „Полиция” при Академията на МВР
гр. София, ул. „Ал. Малинов” № 1*

На материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в областта на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност „Наказателен процес“.

В конкурса за професор, обявен в Държавен вестник бр. 78 от 9 октомври 2015 г. и в сайта на Академията на МВР за нуждите на катедра „Наказателноправни науки“ към факултет „Полиция“, като единствен кандидат участва доц.д-р Веселин Бориславов Вучков от Академията на МВР.

1. Веселин Вучков е роден на 26.12.1968 г. в с. Стоб, област Кюстендилска. Завършва през 1987 г. Строителен техникум в Благоевград, а през 1993 г. придобива магистърска степен по право в СУ „Св. Климент Охридски“. През 2003 г. защитава научна степен „доктор по право“. От 2010 г. е доцент по наказателен процес.

2. Кандидатът Веселин Вучков участва в конкурса с:

- учебни пособия - 3 бр.
- доклади - 2 бр.
- статии - 10 бр.
- монографии - 1 бр.
- популярни публикации – 26 бр., обособени в сборник

„Секторът на сигурност в процеса на трансформация (критични разсъждения), С. 2014 г., изд. „Феней“, 215 с. (авторската част: с. 10 – 156).

По значимост могат да се класифицират както следва:

- монография;
- статии;
- пленарни доклади.

По място на публикуване:

- статии в реферирани международни списания – 1 бр.:

Новата Стратегия на България в областта на миграцията, убежището

и интеграцията (2011 – 2020) в контекста на националната и европейската сигурност. Сп. „Международна политика“ (Благоевград), 2011, бр. 1 (март), г. VII, с. 49 – 56, в съавторство (7 с.);

- доклади в трудове на международни научни конференции в чужбина – 2 бр.: *Police education at the Bulgarian academy of the ministry of the interior: modern dimension. Contemporary issues in police training: the Practice in Balkan Countries. Ankara, 2012, p. 213 – 237, (24 с.)* – в съавторство;

- Доклади в трудове на национални научни конференции, сесии и семинари – 1 бр.: *Осигуряване на обществения ред като основа на обществената сигурност в Република България. Сб. „Сигурността в Югоизточна Европа“, седма международна конференция, книга 1. С., 2010, с. 17 – 25 (9 с.); на английски език – цит. Сб., с. 26 – 33; относно две разпоредби за необходимата защита (чл. 94I, ал. 2 и чл. 96, ал. 1 НПК). Сборник от научна конференция на Благоевградска адвокатска колегия. Благоевград, м. октомври 2015 г., под печат (9 с.)*

- Статии в национални списания – 7 бр.

- *Относно разследващите органи в наказателното производство. Сп. „Правен алгоритъм“, 2015 г., бр. 2 (юни), с. 7 – 37, (30 с.).*

- *Екзарх Йосиф I – величието на духовно-просветителската дейност. Сп. „Общество и право“, 2015 г., бр.5, с. 91 – 100 (10 с.).*

- *Забравени имена на българската наказателнопроцесуална наука (Светослав П. Велчев и проф. Никола Саранов). Сп. „Общество и право“, 2013 г., бр. 4, с. 122 – 131, (9 с.).*

- *Трудните отговори за тайните служби. Сп. „Общество и право“, 2012 г., бр. 8, с. 3 – 12, (9 с.).*

- *Престъпленията „активен и пасивен избран подкуп“. Сп. „Общество и право“, 2011 г., бр. 7, с. 3 – 24, в съавторство, (авторска част: с. 17 – 24; общо: 7 с.).*

- *Делото „Кадзоев“ и миграционното законодателство. Сп. „Общество и право“, 2009 г., бр. 10, с. 94 – 103, в съавторство (10 с.).*

- *Досъдебното наказателно производство – а сега надъке? Сп. „Общество и право“, 2009 г., бр. 5, с. 30 – 45 (16 с.).*

По езика, на който са написани:

- на български език – 15 бр.;
- на английски език – 2 бр.

По брой на съавторите:

- самостоятелни – 9 бр.;
- с един съавтор – 8 бр. Към всеки един от трудовете за съавторство към документите, представени от кандидата има приложена декларация от съавторите за определяне обема на страниците на участието им в разработката.

В представените трудове няма такива, които да са рецензирани преди публикуването им.

3. Отражението на научните публикации на кандидата в специализираната литература е изразено с голямо количество цитирания – над 21 бр. И всички са от български автори. Кандидатът не е посочил цитирания от чужди автори.

3.1. В. Вучков е утвърден лектор и педагог, приет със симпатия и вяра от обучаваните. За това допринасят задълбочените знания в областта на наказателния процес, високата ерудираност, богатата палитра от общи познания и това в съчетание с приятна външност, безупречен стайлинг и дълбок, приятно приглушен теноров глас, го правят любим и убедителен преподавател, успяващ винаги да прикове вниманието и да убеди слушателя в необходимостта от прекрасното познаване на наказателния процес за бъдещата им професионална дейност, да ги приобщи и да ги превърне в непоколебими адепти на каузата за справедлив наказателен процес в Р. България. Трудовата си дейност като преподавател по наказателен процес започва през 1996 г. като асистент във ВИПОНД – МВР и придобиване последователно на научните знания – старши асистент (1998 г.), главен асистент (2001 г.), доцент.

Преподава наказателен процес в Академията на МВР, в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград, в Пловдивския университет „П. Хилендарски“, в Стопанска академия – Свищов, във Варненски технически университет и в Колеж по охрана и сигурност „Балкан секюрити“.

Участва в комисии за държавни изпити, изнася курсове за следдипломна квалификация на юристи, в момента ръководи докторанти, рецензира и дава отзиви в научни журита за придобиване на научни степени и звания.

3.2. Научната и научноприложната дейност на кандидата се съдържа в представените за рецензиране трудове, които по брой, обем, съдържание и значимост преобладават над научната продукция преди избора на В. Вучков за доцент. Основното научно направление, в което работи кандидатът, преди и след хабилитацията, е свързано с борбата с престъпността, като изследванията му са базирани на обширни

наказателнопроцесуални изследвания. Те са свързани с теорията и практиката на наказателното право, постиженията на криминалистиката, на положителните практики на международното наказателно и наказателно процесуално право. Положителните, задълбочени и всеотранни усилия на В. Вучков в наказателния процес намират ярък, впечатляващ и синтезиран израз в монографията „Образуване на досъдебно производство (актуални проблеми), С., изд. „Сиби“, 2015 г., (180 с.).

Главното, което характеризира трудовете на кандидата, е тяхната възможност за внедряване в практиката на специализираните органи с цел подобряване на тяхната работа.

Основните научни, научноприложни и приложни приноси в трудовете на кандидата бих обобщил и структурирал по следния начин:

А) Трудът „Образуване на досъдебно производство“ (актуални проблеми), С., изд. „Сиби“, 2015 г., (180 с.) е представен като основен за рецензиране и е посветен на първия стадий на досъдебната фаза на наказателния процес. Темата е известна на българския читател. На нея са посветени много трудове на процесуалисти и криминалисти. Разглежданите въпроси са проучвани, уточнявани, апробирани в практиката, а повечето са и законодателно прередактирани през годините. Това може да породи впечатление, че авторът няма какво ново да каже по разработваната тематика. Тази илюзорност изчезва още с първия параграф, като до края на книгата се утвърждава непоколебимото умозаключение, че В. Вучков е открил възможността да ни предложи едно самостоятелно, оригинално научно изследване, което може безпрекословно да претендира за авторска идентичност. Използвайки акуратно и същевременно критично утвърдените понятия, становища, законодателни решения през годините, при които битува този процесуален институт, кандидатът ни въвежда в актуалните проблеми, с които изобилства нашата процесуална практика и които той е установил, изследвал и ни предлага научнообясними, научноприложими методи и законодателни структури и конструкции за тяхното позитивно решаване.

Издаваните в това изследване научни хипотези са етап от трудния път, приближаващ науката към постиженията на сложната истина и тъкмо в това им качество те заслужават обективно отношение и оценка. Именно научната обективност изисква да се признае, че тези хипотези са в основата и съдържанието на труда, че се превръщат в ключ към неговия смисъл. Те оформят посоката и търсенията на автора, доказват неговата перспективност.

Изследваната тематика е повлияна от това, че В. Вучков не само познава в дълбочина процесуалната нормативна база, практическите и теоретическите постановки, които изследва и с които борави, но на някои той е създател, в други е съавтор или изпълнител в качеството си на народен представител, министър и зам.-министър на МВР.

За да се обективизират тези изводи, ще посоча, че той е участник или ръководител в следните работни групи за изработване на: Нова стратегия за националната сигурност на РБ; за промени в: НПК, Закон за специалните разузнавателни средства; други нормативни актове: изменение и допълнение на Инструкция № 1 за работата и взаимодействие на органите на предварителното производство; други групи за изготвяне или изменения на нормативни актове и други.

В литературните източници са включени всички достъпни у нас – близки или косвени изследвания, които са ползвани коректно, анализирани са всестранно, направени са добросъвестни, творчески оценки. Това говори за творческа зрелост на кандидата, в която не намирам място на ексцентричност, несигурност, творчески съмнения. Налице е научната аргументация и съобразяване с резултатите от научните изследвания и дискусиите.

Обособената теоретична и научноприложна стойност, според мен, имат въпросите, които са посветени на така наречената предварителна проверка, на бързото и незабавно производство, за необходимото образование на разследващите органи, изучаването и предлагането на решения относно приложението на чл. 212, ал. 2 НПК и др.

Могат да се посочат и конкретни приноси моменти, между които като най-позитивни приемам въпросите, посветени на постановлението за образуване на досъдебно производство. Малко са процесуалните проблеми, при които да има такъв широк дисбаланс между теоретични постановки и практически решения. Напълно се солидаризирам със становището на кандидата, че постановлението на прокурора за образуване на досъдебно производство трябва да е в безименна форма, поради обстоятелствата, които достатъчно обективно, пълно, всестранно, изчерпателно е посочил В. Вучков в монографията си.

Към тази група от приноси моменти за теорията и практиката бих изброил и предложенията, които авторът прави по отношение на обвиняемия в бързото и незабавното производство.

Един проблем с многогодишна давност е на път да бъде решен, ако практическите работници в системата на МВР се отърсят от

закоравелите си предразсъдъци за изключителността на тяхната работа при разкриване на престъпления и настройт в бъдеще ОИД в коловоза, който им препоръчва кандидатът, изяснявайки защо и къде е мястото на тези действия в наказателния процес.

В монографичното изследване са разгледани и много въпроси, които са в хармония с действащото наказателнопроцесуално законодателство, но които, според мен, са дискуссионни и в една или друга степен създават проблеми при събирането, изследването, оценката и използването на доказателствата в наказателния процес, като например: образованието на разследващите органи – юристи или не с юридическо образование; извършването на следствени действия за събиране и изследване на доказателствата от органи, които са извън кръга на разследващите полицаи и следователи. За тези въпроси аз имам други отговори и аргументи, но не е мястото да ги излагам в тази рецензия. Освен това проверката на времето винаги помага да се селектират перспективните идеи и да се отхвърлят хрумванията на отделни автори и практически работници, намерили понякога и законодателно решение.

Посветена на изключително важни и сложни проблеми в наказателния процес, богата по съдържание и идеи, написана пределно ясно и прецизно, монографията е предназначена не само за специалисти в наказателноправните науки, макар че за тях особен интерес ще предизвикат приведените факти, достъпни за научна проверка, получили научно и емпирично потвърждение, както и недвусмислената покана от страна на автора за научна дискусия по разглежданата проблематика.

Горещо препоръчвам на практическите работници да изучават поставените и решени в труда проблеми, стига да намерят сили и ум да преминат през всички пречки и лабиринти, натрупани не само от всеунищожавашото трудово и битово ежедневие, но и от решението на тези, които се оказват толкова близо до нас, че чувстваме в полусън тяхното решаване, но ставащи невидими, непознати и сякаш надсмиващи се на нашите трудности и опити да съберем и свържем разпокъсаните тук и там частици от собственото ни знание и незнание.

Б) В статията „Относно две разпоредби за необходимата защита“ (чл. 94, ал. 2 и чл. 96, ал. 1 НПК) авторът взема обосновано становище по двете разпоредби в НПК, като посочва вътрешното им противоречие. Защишава основателно становището, че трябва да се спазва традицията, че условно необходимата защита е налице само при хипотезите, залегнали в чл. 94, ал. 2 НПК. Предложена е и хипотеза *de lege ferenda* за допълване текста на чл. 96, ал. 1 НПК, с която според автора ще

се избегне възможността за неправилни тълкувания от научни работници и практики по разглежданите разпоредби.

В) Съдебни експертизи (Нормативна уредба, съдебна практика, трето основно преработено и допълнено издание, С., изд. „Фенея“, 2010 г., (296 с.); встъпителна статия, съставителство и редакция) е учебно пособие с безценно приложение в практиката не само при обучение на бакалаври и магистри, но и за практическите работници, свързани с тази тематика – съдии, прокурори, следователи, разследващи полицаи, адвокати. Това се потвърждава и от обстоятелството за трето основно и допълнено издание. Тъй като съм свързан твърде силно с тази тематика (първото монографично изследване в България е публикувано от проф. Г. Михайлов и моя милост „Съдебни експертизи в предварителното производство, С. 1985 г.) искам само да напомня на кандидата, че класификацията, която прави на съдебните експертизи на стр. 22 за комисийна и комплексна експертиза не е съвсем прецизно дефинирана. Колективната експертиза е тази, при която при изследването на един обект се използват знания от една област на познанието от няколко експерта при решаване на едни и същи въпроси, а комплексната – когато при изследване на един обект се използват знания от различни области на знанието за решаване на различни по съдържание въпроси.

Като редакционен пропуск приемам, че на стр. 24 авторът пише „По време на изследването експертът не може да извършва никакви процесуално-следствени действия“. Разбираемо е, че вещото лице не извършва следствени действия. Ако става обаче въпрос за извършване на други експертни изследвания по други дела, това не е вярно.

Г) С въодушевление и творчески възторг се отнасям към работите на кандидата, в които е налице историческият метод на познанието. Становището ми е, че не може да съществува научно изследване без историческа ретроспекция, която позволява да се изведат, поставят и решат актуалните въпроси на конкретна проблематика. Затова оценявам положително статиите: „Досъдебното наказателно производство – а сега накъде?“, „Екзарх Йосиф I – величието на духовно-просветителската дейност“, „Забравени имена на българската наказателнопроцесуална наука (Светослав П. Велчев и проф. Никола Саранов).

Д) Винаги приемам с уважение труда на автори, които създават учебни пособия. Тяхната необходимост за обучението, особено за наука, каквато е наказателният процес, е безусловно установена. Изключително добро чувство поражда „Наказателен процес (схеми и

таблици), трето преработено и допълнено издание, С., изд. „Сиби“, 2013 г., (114 стр. – в съавторство); „Тестове по наказателен процес“, второ преработено и допълнено издание, С., изд. „Сиби“, 2014 г., (290 стр. – в съавторство). В тези два труда са правилно посочени и утвърдени в изложението тестовата методика на обучение както и нагледността, които оптимизират и систематизират учебния процес. Към тези пособия бих приобщиц и „Тълкователни решения на ВКС по наказателни дела“ (1957 – 2010 г.), С., изд. „Фения“, 2011 г., два тома (818 стр.), съставителство, редакция и бележки от В. Вучков – в съставителство.

Е) Кандидатът представя за рецензиране и статии, които не са от областта на наказателния процес, но които според него имат приносно значение. Това са статиите, посветени на: миграцията, осигуряването на обществения ред като основа на обществената сигурност на РБ; реформите в образованието на служители в областта на националната сигурност; относно реформите на системите на националната сигурност и обществения ред и други.

Трудовете извън специалността, по която е обявен конкурсът, също са научно постижение на кандидата. Те показват широките научни и културни интереси на автора. Той не е само тесен специалист по наказателен процес. Същевременно успешно прилага знанията и опита си като специалист по наказателен процес в научното осигуряване на висшето образование. И в крайна сметка изследванията извън наказателно процесуалното право съдържат също множество елементи с правно значение и оказват благоприятно влияние върху неговата основна научноизследователска и учебно-преподавателска дейност. В тях може да се открият и перспективите за бъдещите изследвания на кандидата. В някои е налице засилен авторитаризъм и неподходяща категоричност, недопустимо менторство, което не е характерно за стила на кандидата. Така например на стр. 12 от сборника „Секторът за сигурност в процеса на трансформация. Критични разсъждения“, в т. в) четем „... за длъжността „разследващ полицаи“, но досега назначени неюрисисти няма, няма и да има“. Има! „Истината е дъщеря на времето, а не на авторите „Бейкър““.

4. Положителните страни и приносните моменти в научните публикации на В. Вучков са лично дело на кандидата. Те са резултат от обширни и задълбочени проучвания, на личния му опит, на склонността, нагласата, способността за научни изследвания, добросъвестно анализиране, критично оценяване, предлагането на оригинални изводи, решения и предложения в това число и *de lege ferenda*.

Доцент д-р Веселин Вучков участва с внушително, богато по съдържание научно творчество, което преценено като цяло, представлява значителен принос в развитието на българската наказателнопроцесуална практика и теория.

Непрекъснатото научно развитие на кандидата върви по възходяща линия. Разработва основни, изключително сложни проблеми с подчертано теоретично и практическо значение. В научните си изследвания той си служи творчески с научните методи, изхожда от научни познания и влага научна страст при защита на положителните, според него, схващания и теоретични постановки, както и в критиката на неприемливи за обществото схващания и концепции.

Особено висока оценка заслужава и дейността му при изработването на вече споменатите нормативни актове както и участието му в научноизследователски проекти, посочени изчерпателно и коректно в автобиографията на кандидата.

5. Личните ми впечатления от доц. д-р В. Вучков са още с назначаването му като асистент в катедра „Наказателноправни науки“ през 1996 г. и са определено положителни. През годините той успешно съчетава научната и преподавателската дейност с високите административни длъжности, които заема. В отношенията си с колегите и студентите е подчертано коректен и внимателен, което повишава още повече неговия авторитет, доверието и уважението.

Заключение:

Имайки предвид гореизложените съображения, си позволявам определено да заявя, че със своите научни, педагогически, обществени и лични качества и постижения кандидатът Веселин Вучков отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за неговото приложение. Затова предлагам Веселин Бориславов Вучков да бъде избран за „професор“ по професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност „Наказателен процес“.

12.01.2016 г.

Рецензент:
проф. Иван Боев